

СЕЛЕКЦІЯ І НАСІННИЦТВО

УДК 575.126+631.52

Афанасьєва О.Г., Голосна Л.М.

Інститут захисту рослин НААН

ДЖЕРЕЛА СТІЙКОСТІ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ДО ЗБУДНИКА ОЧКОВОЇ ПЛЯМИСТОСТІ

Найбільш важливим етапом селекції на імунітет є пошук, створення та використання стійкого вихідного матеріалу. Пошук ефективних до очкової плямистості джерел стійкості доцільно проводити шляхом використання штучного інфекційного фону. Доведено, що наростання інтенсивності ураження збудником очкової плямистості відбувається у два етапи: послідовне збільшення кількості хворих рослин восени та поновлення розселення гриба весною до настання температур вище 15°C. Під час вегетації на заражених рослинах лише посилюються симптоми хвороби.

З метою вивчення стійкості сортів до збудника очкової плямистості на пізніх етапах онтогенезу протягом 2008, 2009, 2011 рр. було досліджено колекцію з 114 сортозразків озимої пшениці, яка була надана Національним Центром генетичних ресурсів рослин України. Обліки інокульованих рослин були проведені у фазу молочно-воскової стиглості. Результати обліків показали порівняно високу стійкість сортів до *Pseudocercospora herpotrichoides* (Fron.) Deighton. (60-100% стійких рослин, розвиток хвороби від 14,5-55,2%).

Було вивчено імунологічну реакцію 69 сортів озимої пшениці вітчизняної та зарубіжної селекції, що показали стійкість у польових умовах до збудника прикореневої церкоспорельозної гнилі також і у фазі проростків. Дослід проводився на жорсткому інфекційному фоні за методикою, розробленою в лабораторії імунітету сільськогосподарських рослин до хвороб Інституту захисту рослин у пристроях для оцінки стійкості озимої пшениці до церкоспорельозної гнилі. Інокулюм для штучного інфекційного фону був створений із суміші високо- та середньовірулентних ізолятів гриба *Ps. herpotrichoides*. Спектр імунологічної реакції вивчених сортів озимої пшениці різного еколого-географічного походження відносно *Ps. herpotrichoides* виявився не широким і був у межах 60-100% стійких рослин, при цьому ступінь ураження рослин (розвиток хвороби) становив 10-53,3%.

Виявлено сорти озимої пшениці різного еколого-географічного походження, які характеризуються стійкістю до збудника очкової плямистості на різних етапах онтогенезу. Серед них Сонечко, Білобочка, Wisdom, Суберитроспермум С.Н.56, Slana, Фортуна, Лютесценс 32457, Лісова пісня, Романтика, Лютесценс 30592, X 937/05, Holda, G 16448-1, Заможність, Еритроспермум 34876, Святкова Бунчук, Pronghorn; NE 88584, TX 97 A 0219, Еритроспермум E.G. 369/20, Wahoo, NE 94654, Царівна, Красень, Годувальниця Одеська, Овідій, Дарниця, Izvor, X 934/05, Мирлена, Saturnus, BB 3449, Webster, Finezja, Еритроспермум 30640, Хазарка, Hallam; NE 98471, Лютесценс 30592, Польовик, NS 124-01, Солоха, Калинова, Єдність, Каталус. Ці сорти є перспективним вихідним матеріалом для селекції на імунітет до збудника очкової плямистості в Україні.

